

maksājumiem 150 EUR, kas ir 30 EUR. Uzņēmums SIA X iemaksā vienotajā nodokļu kontā 30 EUR un iesniedz atskaiti «Paziņojums par fiziskajai personai izmaksātajām summām» līdz nākamā mēneša 15. datumam, kods «1019».

Procentu maksājumi saņemtiem aizdevumiem no saistītām personām

Ja komersants saņem aizdevumu no saistītās personas, tad jāskata Uzņēmumu ienākuma nodokļa likums. Ja aizdevums izsniegts saistītajai personai par procentu likmi, kas ir noteikta zemāka nekā tirgus cena, tad uzņēmumam, kas aizdevumu ir izsniedzis, ir jāaprēķina procentu ienākuma tirgus cenas starpības un jāsamaksā UIN no aprēķinātās procentu ieņēmumu starpības, iekļaujot tā summu gada noslēdzošajā uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijā.

Ja uzņēmums ir izsniedzis 0% procentu aizdevumu saistītajam uzņēmumam, tad tiek aprēķināti procentu ienākumi no tirgus cenas, kas ir pielikami ar UIN pilnā apmērā. Bezprocentu aizdevumi nav izdevīgi uzņēmējiem, jo papildus veidojas UIN pielikamā bāze. Atbilstoši Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 4. panta 2. daļas 2. punkta c) apakšpunktam ar nodokli pielikamajā bāzē iekļauj nosacīti sadalīto peļņu, kas ietver palielinātus procentu maksājumus. Palielinātu

procentu maksājumu aprēķina kārtību nosaka Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 10. pants, un atbilstoši šā panta 1. daļai ar nodokli pielikamajā bāzē iekļauj procentu maksājumus proporcionāli tam, kādā apmērā pārskata gada pārādu saistību (par kurām aprēķināti procentu maksājumi) vidējais apmērs pārsniedz summu, kura vienāda ar četrkārtotu nodokļa maksātāja uzņēmuma gada pārskatā atspoguļoto pašu kapitāla apmēru (pārskata gada sākumā), kas samazināts par ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervi un citām rezervēm, kuras nav radušās peļņas sadales rezultātā.

PIEMĒRS

Uzņēmums SIA AAA ir aizņēmies 10 000 EUR, gada procentu likme 10% no saistītā uzņēmuma. Uzņēmuma SIA AAA pašu kapitāls gada sākumā ir negatīvs –2200 EUR. Aprēķinātie procenti ir 1000 EUR gadā ($10\,000\text{ EUR} \times 10\%$). Savukārt, pieļaujамie procenti ir 0 EUR, jo pašu kapitāls ir negatīvs. Aprēķins $1000 / (10\,000 / (4 \times -2200))$. Līdz ar to visus procenta maksājumus 1000 EUR jāpieliek ar UIN 25%.

PIEMĒRS

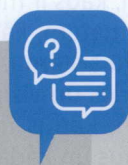
Uzņēmums SIA BBB ir aizņēmies 10 000 EUR, gada procentu likme 5% no saistītā uzņēmuma. Uzņēmuma SIA BBB pašu kapitāls gada sākumā ir 5500 EUR.

Aprēķinātie procenti ir 500 EUR ($10\,000\text{ EUR} \times 5\%$) gadā. Pieļaujамie procenti ir 1100 EUR ($500 / (10\,000 / (4 \times 5500))$). Šajā piemērā ar UIN nav jāpieliek 500 EUR, jo tas ir mazāk nekā pieļaujамie procenti 1100 EUR.

Ja komersants saņem aizdevumu no cita komersanta, tad palielinātus procentu maksājumus jāaprēķina saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumu.

Ja komersants saņem aizdevumu no fiziskās personas, kas ir saistīta persona, tad aizdevumu procentu maksājumi jāpieliek ar IIN un UIN. Līdz ar šo iestājas viens no retajiem gadījumiem, kad vienu un to pašu ienākumu pieliek gan ar UIN, gan ar IIN, neskatoties uz to ka likuma «Par nodokļiem un nodevām» 4. pants nosaka: «Iedzīvotāju ienākuma nodoklis un uzņēmumu ienākuma nodoklis veido vienotu ienākuma nodokļu sistēmu. Vienu un to pašu ienākumu nevar pielikt vienlaikus ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) un uzņēmumu ienākuma nodokli (UIN), ja konkrētā nodokļa likumā nav noteikts citādi».

Par šo gadījumu var lasīt Valsts ieņēmumu dienesta (VID) 2021. gada septembra uzziņā 30.1–8.7/8.7/143065, kur rakstīts, ka SIA aizņemas naudu no īpašniekiem, un procentu maksājumi par aizdevumu izmantošanu pieliekas gan ar IIN, gan ar UIN, jo netiek ievērots UIN likuma 10. pants. ■

30.1–8.7/8.7/143065

VID uzziņas jautājumi

2020. gadā dibinātā uzņēmuma — SIA — pamatkapitāls ir 2800 EUR, un dibinātāji ir fiziskās personas. Uzņēmumam nepieciešami naudas līdzekļi, ko tas plāno aizņemt no īpašniekiem. Aizdevuma plānotais apmērs ir 20 000 EUR ar procentu likmi 20% (4000 EUR).

1. Ja jaundibinātam uzņēmumam nav bilances datu uz pārskata gada sākumu, kā piemērot UIN likuma 10. pantu?
2. Vai procentu maksājumus vienlaikus pieliek ar diviem nodokļu veidiem — IIN un UIN?

Autores aprēķini, lai uzskatāmi parādītu UIN un IIN likuma normas

1. $4000\text{ EUR} / (20\,000\text{ EUR} / (4 \times 2800)) = 2240\text{ EUR}$. Līdz ar to pieļaujамie procenti ir 2240 EUR, kas ir mazāki nekā reāli procenti 4000 EUR, līdz ar to starpība 1760 EUR pieliekas ar UIN 25%.
2. Jā, izmaksājot procenta maksājumus fiziskajai personai, ir jāietur IIN 20%, kas ir 800 EUR ($4000 \times \text{IIN } 20\%$), un jāizmaksā fiziskajai personai starpība 3200 EUR.

VID uzziņā sniegta atbilde

Tādējādi jaundibinātais uzņēmums, sagatavojot sākuma bilanci, bilances pasīva iedaļas «Pašu kapitāls» postenī «Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)» norāda pamatkapitālu tā dibināšanas brīdī. Analizējamā situācijā uzņēmuma pamatkapitāls ir 2800 EUR. Ņemot vērā, ka jaundibināta uzņēmuma pašu kapitālu veido tikai tā pamatkapitāls 2800 EUR apmērā, postenī «Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)» norādītā summa vienlaikus ir uzskatāma arī par pašu kapitāla vērtību pārskata gada sākumā.

Līdz ar to UIN maksātājam ir pienākums iekļaut ar UIN pielikamajā bāzē palielinātus procentu maksājumus — arī procentu maksājumus par aizdevumiem no fiziskām personām — neatkarīgi no tā, ka procentu maksājumi veido fiziskās personas ar IIN pielikamu ienākumu, no kura nodoklis tiek ieturēts un samaksāts valsts budžetā likumā par IIN noteiktajā kārtībā.